

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 735. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14valshoot-idm140708756686752/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

2.I.10

- 450 *frisch vom Fass*: (ty.) frisk fra fad (som øl el. vin).
453 og oftere i det flg.: *Saa ville vi*: se *Efterskrift* s.682f.
454 *fledført*: stillet under omsorg el. afhængighed.
455 *Brix(en)*: narrestav, det typiske våben hos en nar el. harlekin, hans kendemærke. – *vog*: slog, dræbte.

Anden Bog

2.II.1

- 458 *Employ*: tjeneste, noget at udføre.
459 *Justitsraad(en)*: titel på person i 5. rangklasse, nr. 1, el. 4. klasse, nr. 3, altså væsentlig under etats- endsige konferensråd på rangstigen, men måske Brynjulfsens daværende rang.
460 *Søskendebørn*: fætter og kusine.
461 *lader sig hverken sige eller*: bøjer sig hverken for formaninger el. advarsler.
463 *tilfældigt Sjøv*: løst tilfældigt arbejde. – *fledførte sig*: se n.t.I, s.454. – *mild Stiftelse*: filantropisk institution.

2.II.2

- 464 *Allonge-Heroer*: parykkede helte. – *Komedieskriveren blandt Universitetsprofessorer*: dvs. Holberg. – *ranaine*: (fr.) nag.
466 *supponere*: fremsætte den formodning. – *Tirade*: højtravende ordstrøm.
467 *Shakespeare*: bl.a. med hans historiske dramer om engelske konger i middelalderen. – *Øhlenschläger*: skrev også dramer med middelalderemner, bl.a. fra folkeviser, som *Axel og Valborg* (1810). – *ha-stemte*: i patetisk stil, med tunge udråbsord (altså ikke komisk!). – *en Karakter-skuespiller*: om modeller for ham og flere flg. nævnte kunstnere ved Det Kgl. Teater, se *Efterskrift* s.652f.
468 *Tartuffe*: Molières komedie fra 1660erne om en hyklerisk from person voldte den franske forfatter betydelig kirkelig chikane og ville måske også i 1880ernes København blive opfattet som antikirkelig. – *in puris naturalibus*: (lat.) splittetnøgne; ganske ubesmykkede. – *Dimission(s)-Buk*: afsked.

2.II.3

- 471 *Galleri*: aflang sal, der er åben udadtil. – *Rheden*: opankringsfarvandet uden for havnen. – *Tre Kroner*: ø-fort i Øresund lige øst for København. – *Kongedybet*: farvandet ud for København, hvor soslaget med den engelske flåde 1801 fandt sted. – *Batteriet Sixtus*: kanonstillingen på nordspidsen af Nyholm. – *Kanonaden*: slaget på Rheden 2. april 1801. – *indigoblaa*: dybbå.
- 472 *Dampbarkasse*: dampdrevet mindre fartøj. – *Principal(erne)*: chef, arbejdsgiver. – *Handelsbetjent(ene)*: ekspedient. – *Leben (...) lassen*: (ty., mundheld) leve og lade leve. – *Blokskibe*: udrangerede orlogsskibe, der under slaget 1801 brugtes som flydende kanonstilling ved havneindløbet.
- 473 *dem, der nu kunstigt (...) Faer*: der sigtes til Højres agitation for et stærkt militær og for de omstridte bevillinger til Københavns befæstningssystem. – *Værker*: fæstningsværker. – *Jan Steen*: hollandsk maler (1626-79), bl.a. af værtshusscener. – *Shakespeares Theater*: S.s skuespillerkompagni var virksomt ved flere teatre med et bredt og blandet publikum. – *Heiberg (...) Vaudeville*: en af inspirationerne til J.L. Heibergs populære, men af flere førende teaterfolk misbilligede vaudeviller (på Det Kgl. Teater fra 1825) var franske syngestykker, som han så under sit ophold i Paris 1819-22. – *Koupletter*: se n.t.s.196. – *Busketter*: buskgrupper.
- 474 *Mandarinvæsen*: kompliceret og rangpræget bureaukrati. – *Pressefølger (...) den sidste Afskedigelse*: Estrupstyret kunne også skride til afskedigelse af politisk åbenmundede embedsmænd, således i 1883 af gymnasielæreren Victorinus Pingel (1834-1919).
- 476 *vor Forening*: måske menes Dansk Kvindesamfund.
- 478 *Fjerdingvej*: en fjerdedel af en dansk mil, dvs. ca. 1,9 km. – *Redaktor en chef*: (fr.) chefredaktør.

2.II.4

- 479 *subalterne*: underordnede.
- 480 *hele (...) »Strøge«*: dagligsprogets betegnelse på gadelinjen fra Kgs. Nytorv til den nuv. Rådhusplads var knap i skriftlig brug for 1870'erne. – *et Torv*: Højbro Plads, hvor der var blomstertorv. – *Ruiner (...) Slot*: Christiansborg Slot var brændt i 1884. – *følge de Fibenede*: med hunderegulativ 1885 og hundeafgift 1889. – *Glacier*: flertal af glacis (af fr.): skråning som værn foran fæstning. – *Signet(er)*: seglfigur (ofte

på en ring), der trykkes ind i lakken på dokument el. ved forsegling af breve.

- 481 *sympathetisk*: medfolende, deltagende. – *Vaskov*: varsko. – *Guldalder-idyl* *op imod fin de siècle*: betegnelsen guldalder for Oehlenschlägers og Fr. Vls tidsalder var vistnok ny i romanens periode, sml. n.t.s.45; og udtrykket *fin de siècle* var splinternyt og af fransk herkomst ligesom den alternative og tydeligere betegnelse 'dekadence'. – *en gammel Elsker*: hentyder til Poul Martin Møllers digt »Den gamle Elsker» («Og naar jeg nu bliver en gammel Mand»), publiceret 1819.
- 482 *litenære Fasangaard*: her boede Oehlenschläger på sine ældre dage. – *kaste(nde) paa Hovedet*: slå fornærmet med nakken.

2.II.5

- 483 *Kildekonen*: solgte læskedrikke og slik.

2.II.6

- 489 *Indskydelse*: impuls, indre tilskyndelse uden bevidst beslutning, altså noget dybere end blot flyvetanke.
- 492 *Jo galere, des bedre*: udtrykket fra slutsangen i J.H. Wessel: *Kierlighed uden Strømper* (1772).

2.II.7

- 492 *Kvæld-Ulv*: navnet på Egil Skallagrímssons farfar i *Egil Skallagrímssons saga*.

2.II.8

- 493 *hele Bredgade*: dvs. det københavnske bourgeoisie.
- 495 *Den værste Død (...) ihjel af Gæs*: if. ordsprog hos Moth. – *Lampist*: lampetænder.
- 496 *Grillenfænger*: person med fikse ideer, unyttige bekymringer osv. – *la belle Annette (...) patrie*: (fr.) den smukke Annette – den smukke kabaretvise. Åh! alt for fædrelandet! – *Schäferhat*: hyrdindehat. – *bis*: (lat.) anden gang; da capo. – *et Extrakouplet*: ekstranummer, én vise til.

2.II.9

- 500 *Golkonda(s)*: lokalitet i det centrale Indien, bekendt for rige diamantfund. – *Dem Einen (...) Trube*: (ty.) Til den ene: perlen – til den anden: dragkisten (dvs. husholdningen?). Citatets proveniens ikke identificeret.
- 503 *affundet sig*: klaret sine forpligtelser, betalt.

2.II.11

- 505 *Frokost*: morgenmad. – *Kinabark*: kinin.
- 506 (*Verdensstrike(r)*): strejke. – *Rubens*: den flamske maler Peter Paul Rubens (1577-1649), i hvis righoldige produktion bl.a. billeder af yppige kvinder er kendt. – *flanderske Æmner*: billedverdenen i den flamske og nordfransk-nederlandske malerskole opfattet som udtryk for livsappetit og (småborgerlig) ubekymret livsglæde. – *Nymfe*: kvindelig, gerne erotisk attraktiv halvgud i græsk-romersk mytologi. – *Bakkantinde*: beruset ledsagerinde af vinguden Bacchus. – *déçagée*: (fr.) tvangløs. – *Angostura*: en bitter, der bl.a. bruges til at raffinere smagen af søde spirituosa.
- 508 *Jordaens*: den flamske maler Jacob Jordaens (1593-1678). – *Jan Steen*: (1626-79) og *Frans Hals* (ca. 1580-1666), hollandske malere. – *lade Fiolen sørge*: give pokker i alle bekymringer. – *Fusel(ens)*: dårlig brændevin.
- 509 *Othello*: i Shakespeares tragedie af sm. navn (ca. 1604, tr. 1622) dræber Othello i 5.akt, sc.2 sin hustru Desdemona, som han med urette mener har været ham utro.
- 510 *missede*: messede (altså her parodisk). – *Chapeau'er*: (af fr.) beskyttere af dame. – *je (...) à part*: (fr.) jeg skal sove for mig selv. – *Tu vas faire*: (fr.) du skal.

2.II.12

- 511 *Sorø Akademi*: drengekostskole.

2.II.13

- 515 *Tresse(hat)*: bånd med solvtråd.

2.II.14

- 517 *Goldamme(n)*: barnepige, der passer barnet uden at amme det.
- 518 *hic et ubique*: (lat.) her og hvorsomhelst. – *Langhalm*: jf. mundheldet: at tærsk (opr.: for) langhalm; i den lidt ældre betydning: at udføre tungt og frugtesløst litterært (trælle)arbejde. – *Kourtoisi*: (af fr.) høflighed, belevenhed.
- 519 *Nogle Linjer (...) Magten fra Læseren*: måske fiktivt citat, ikke identificeret. – *Imidlertid ville*: se Efterskrift s.682f. – *sukke og bede*: fx i Salm.Bog, kap.77, v.4 eller Mark., kap.7, v.34f. – *Sceneinstruktør*: se Efterskrift s.653 om modelforhold.
- 520 *bon sens*: (fr.) sund fornuft.
- 523 *Hvegarn*: simpelt vævet stof. – *moderne Stykker*: som Henrik Ibsens og nogle franske.
- 524 *Vaudeville-Repertoiret*: var en mindre, men fast ingrediens i Det Kgl. Teaters repertoire århundredet ud. – *Impertinence*: uforskammethed. – *konvulsiviske*: krampagtigt voldsomme. – *to' sine Hænder*: vaske sine hænder; erklære sig uskyldig el. uden delagtighed, jf. Matt., kap.27, v.24f.

2.II.15

- 525 *Karaktérskuespilleren*: se Efterskrift s.652f. – *Komikeren*: se Efterskrift s.652f.
- 526 *Ingenier*: (af fr.) naive ungpigeroller. – *Mit Müh und Noth*: (ty.) med nød og næppe, med anstrengelse og knap nok. Citat fra Goethes ballade »Erlkönigs« (1782). – *Mamelukker*: småpigebenklæder, kendt som kostume for pigeroller i vaudeviller m.v. – *Haltefanden*: om modelforhold, sml. Efterskrift s.653. Haltefanden er kendt som titelfiguren i den franske forf. Alain-René Lesages roman: *Le Diable Boiteux* (1707). – *Debat*: Georg Brandes havde 1871 angivet som kendetegn for moderne kvalitetslitteratur, at den satte problemer under debat, et synspunkt, der på ny gjordes gældende af Vald. Vedel i den programatiske artikel »Moderne Digtning« i tidsskr. *Ny Jord* 1888.
- 527 *Nolimetangere(-Mine)*: (af lat.) rør-mig-ikke. – *Lapperi*: småting. – *endnu ville*: se Efterskrift s.682f.
- 528 *drakoniske*: særdeles strenge. – *Vinterkampagne*: vinterfelttog.
- 529 *Komparser*: statister, medvirkende i stumme roller.
- 530 *halvtredje*: to en halv.